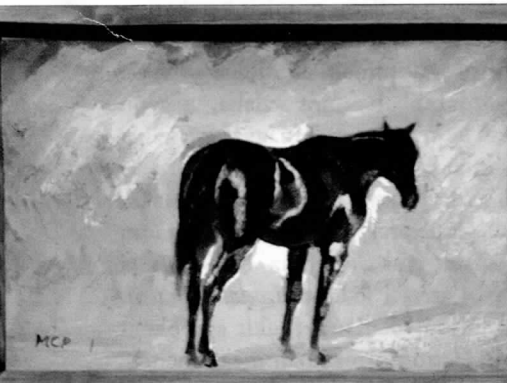
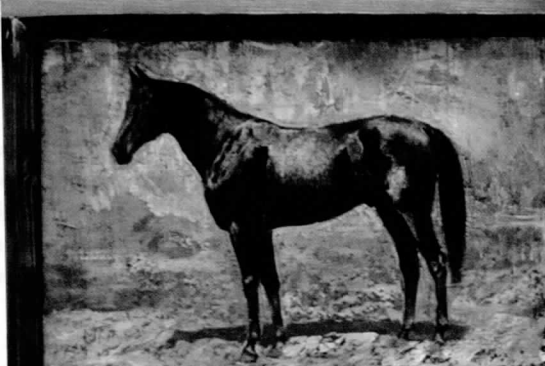

A pesti lóverseny szórakozást, társaságot, játékot és (szerencsés esetben) pénzt jelentett a kor emberének, nem csoda, hogy számos író mutatkozott a gyepen, és örököltette meg a futtatásokat. Adytól Heltai Jenőn át Bródy Sándorig, Mándy Ivántól Ambrus Zoltánon át Hunyady Sándorig sorolhatjuk a loviról emlékezőket. Hunyady Sándor szemén keresztül például láthatjuk, milyen a „lőszakértő” író: „A parádé isteni szép. A nap tündérieren süt. A telivérek szőre ragyog az akarattól. Maga a kormányzó is lejön a gyepre, hogy közélről lássa a fölvonulást.”¹ „Halk moraj kél a tribün előtti

Lovak, zsokék, bukmékerek

URBÁN PÉTER

téren: »A kormányzó bízik a lovában!« – Bízhat is. Balbinus leánya száraz, feszes, duzzad a kondíciótól. A zömök Try Well egy kicsit »üresen lép«, mintha túl volna srófolva. Figaró vizes, Cabala ideges, Bársony talán kicsike ekkora föladathoz. A többi nem számít.”²

Krúdy Gyula olyan otthonosan mozog a pálya melletti teraszokon, mint a tabáni kiskocsmákban. Számára a lovin meg-

jelenő emberek a legfontosabbak, az arcok, amelyek a pálya felé fordulnak. A versenynapok társadalmi összefüggések, alkalmat adnak ezen emberek találkozására, és megfelelő színpadot teremtenek, hogy olvasóinak legfontosabb témájáról: a szerelemről, a szerelmi bánatról beszéljen. A lóverseny díszlet, a színes forgatagban, zsokék, bukmékerek, játékosok, istállótulajdonosok kavalkádjából kiemeli kedvelt szereplőit, hogy bemutathassa nekünk őket.

Így Kecsebakai urat, akinek „vérmes tekintetén és szegett nyakán meglátszott, hogy az úriember életében nem vetette meg a jó falatokat, de még a falatoknál is jobb kalandoscskákat”, akinek „szoknyák között bujkáló szeme volt.” A gavalér tíz év óta minden őszi versenyen, az év kétszázhetvenedik napján találkozik egy hölgygel, akiről semmit sem tud, csupán minden évben elpanaszolja neki életét, bánatát.³

Vagy ott van Taral, a csodalovas, akiről kiderül, hogy a „lát-szólagosan egykedvű amerikai valamely varázslattal rendelkezik, amellyel úrrá tud lenni a nyerge alá vett paripán, ördögi futamodásokat rendez lovával, amikor az kifáradtnak, félig holtan látszik, hirtelen, mint valami látomány, megjelenik a lovasscsapat élén, holott egy pillanat előtt még hátul kocogott.” „Ha Taral felvette a versenyt ellenfeleivel, ritkán maradt le; ha Taral egyszer előre tudott jutni a viszontagságos futtatópályán, akkor elsőnek érkezett be lovával.”

De ír Kincsemről is Krúdy, a veretlen kancáról, amely ötvennégyezer futott veretlenül. A dicső időszakról, amikor minden „küzdőtéren megjelenik vala Kincsem, és a magyarok ki-meresztett szemmel, fokozódó lelkesedéssel kezdenek beszélni a verhetetlen gödi lóról. Voltaképpen ez a nyakigláb kanca volt

A montázs Molnár C. Pál: Mezőhegyesi jegyzetek és Ferenczy Béni illusztrációinak (Krúdy Gyula: A kékszalag hőse, 1964) felhasználásával készült

”

„Minden ember ismerte itt egymást, csaknem minden turflátogatónak tudtuk a maga helyét, ahonnan a versenyeket figyelni szokta. Az ismerősöknek nem kellett sokáig keresgélniök egymást, nyomban találkozhattak. A tribünön egy pillantással meg lehetett találni a keresett sportladyket. Ugyanazon a helyen ültek a grófnők évről évre, megszokott helyén fogadta ismerőseit a szőke Egyediné, Meszlényi Adrien nádfonatú széke az első tavaszi versenynaptól a késő őszi végső versenyig ugyanazon helyen állott. Voltak társaságok, akik a legelső padot birtokolták, mások a korlátok mellett találkoztak, és a tribün előtt a kis fehér székek ritkán cseréltek gazdát.

Mindenki tudta itt a maga helyét, amelyet a régi jogok alapján szerzett, és mások is tiszteletben tartották a jogokat. Az írók, hírlapírók, színészek rendszerint a középső sort foglalták el a székek közül. Itt ült Szomaházy István, az egykedvűen vesztő Heltai Jenő, a jó humorú Márton Miksa és társaságuk. Míg Ambrus Zoltán sohasem ült be, mindig egymagában rőtta a pályát a korlát mellett, és alig ment egyszer-kétszer nyertes tiketteket beváltani. Az újságírók jobbra, Újházi Ede, a sánta, de annál hangosabb hírlapíró, Neszmélyi Arthur, az egykedvű Ivánffy. Az első padon Fellner, a Kereskedelmi Bank igazgatója, közvetlenül a lovaregyleti páholy mögött Léderer Sándor lovag, Kohner Adolf és Megyeri Krausz Lajos. Utóbbi valahányszor győzelmi esélye volt a lovának, mint a Népszínház egyik finanszírozója, mindig magával hozott egy színésznőt, sőt egyszer, amikor Facon, a Szászbereki ménes lova az ő színében megnyerte a Szent István-díjat, erre az alkalomra Párizsból Dauwilwe kisasszonyt, a híres szépséget hozta magával. A tribün közepén Robicsek, a Cukorgyár Részvénytársaság igazgatója, a büfé teraszán Gálos Kálmán vezérigazgató volt látható. Fent a torony mellett Tatay Vilmos, a mostani bukméker; lent a tribün bal sarkán Pintér Gyula jelezték messzire elhangzó harsány hangon a startot.”

◀ Részlet Krúdy Gyula *A régi lóversenytér* című írásából; KRÚDY Gyula: *Álmoskönyv*, 1925, 284.

az okozója annak, hogy a nyolcvanas években határtalan lóversenyláz ereszkedett Budapestre.”⁴

Azrán megjelenik a turfkirály is: „Pedig senki se tud itt eltitkolni semmit, csak egyetlenegy: a turfkirály. A szakállas, sápatag arc egykedvűségében, csendes, szinte unott mozdulatlanságában hiába kutat a leskelődő tekintet. Örömet, szomorúságot, de még csak futó bosszúságot sem árul el soha ez az arc. Szinte hipnotikus nyugalom árad a csendes lépésű ember környékén. Amerre megy (ahogy megy), az izgalomtól feldúlt arcok szégyenkezve igyekeznek hétköznapi formájukat magukra öltetni. Mintha röstellkednének az emberek a megjelenő turfkirály előtt.”⁵

Ez Krúdy világa, jellegzetes karakterek arcképcsarnoka, pesti embereké, akiknek örömeit, bosszúságait megörökítette, hogy bennük elmondhassa a maga érzéseit. És megjelenik lóversenyről szóló írásaiban az emlékezés mozzanata is, ahogy felidézi a lóversenypálya egykori miliójét: „Ó, mily rugalmas volt a gyeppel a totalizátor bódéi körül, mily árnyékos volt a kis liget, amelynek közepén tarka pokrócaik alatt körben vezették a versenypáripákat, mily finom és jókedvű volt a társaság, amely e helyen találkozni szokott május illatos napjaitól kezdve késő októberi időig, midőn a borongós estéken már gyertyavilág mellett fizeték ki az utolsó tiketteket a totalizátor tisztviselői.”⁶

⁴ A lovakat bemutatják, fölvonultatják a verseny előtt. HUNYADY Sándor: *Király-díj*, Magyarország, 1937. május 19.

² Uo.

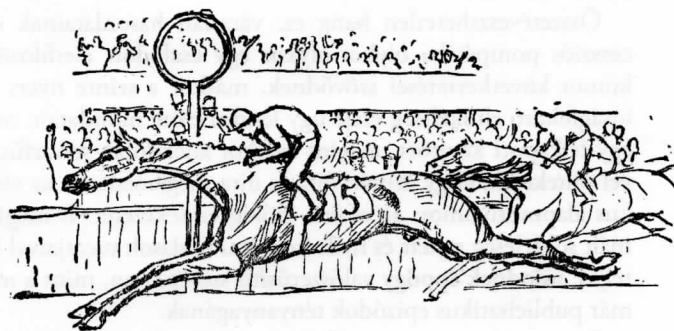
³ KRÚDY Gyula: *A szenvedélyes lóverseny-játékos*, Mai Nap, 1927. augusztus 10.

⁴ KRÚDY Gyula: *Taral, a csodáló és a százéves lóverseny*, Magyarország, 1926. május 16, 158.

⁵ KRÚDY Gyula: *Álmoskönyv*, 1925, 280.

⁶ Uo.: 284.

Ferenczy Béni illusztrációja (Krúdy Gyula: *A kékszalag hőse*, 1964)

”

Zelk Zoltán
Krúdy Gyula egy mondatára

„Elmúltak az őszi versenyek.”

El, Krúdy úr! hány ős elmúlt, hány verseny!
s álmodtunk néha olyan éjszakát:
öngyilkost lóbál mind az ág
a maradék Ligetben.

De persze játszottunk tovább.

A sokasodó, görnyedt évek ellen.
Csak amikor december hályogát — — —
a jégvárta-szemű célkarikát — — —
mikor a Célon Túl fehér gyeppén — — —
hogy lesz-e Még, hogy milyen az Odább
ha elmúlnak minden versenyek?